

Wat is ICT?

Hans Kuné a.j.kune@bureau.rug.nl

ICT. De afkorting is al zo ingeburgerd, dat het steeds vaker als woord wordt gebruikt. Weten we eigenlijk nog wel wat het betekent?

Mag ik u een bekentenis doen? Ik schrijf al een paar jaar voor pICTogram en ik heb zelfs al tien jaar aan deze universiteit een functie waar iets van ICT in staat (ICT-manager of zoiets), maar ik heb er nog altijd geen idee van wat ICT eigenlijk is. Dat komt waarschijnlijk omdat ik teveel kranten, boeken en nota's lees.

In kranten, boeken en nota's hebben we niet met ICT zelf te maken, maar met het beeld van ICT zoals dat in de maatschappij bestaat. En dat beeld verandert voortdurend. Dus als je teveel leest, weet je het op een bepaald moment niet meer.

Ik werd mij hiervan bewust, toen ik nog eens een oude stapel kranten zat door te bladeren en daarin het volgende baaier interessante bericht tegenkwam.

Politie alert op internet-terrorisme

Van onze verslaggevers

Den Haag - De politie laat binnenkort een speciale anti-terreureenheid internet in de gaten houden. Het team van specialisten moet direct in actie komen bij aanvallen van buitenaf op computersystemen die van vitaal belang zijn.

Het gaat om computers bij de water- en energievoorziening,

telecommunicatie, luchtvaart, ziekenhuizen en het financieel verkeer. Het Nederlands Politie Instituut (NPI) vindt de eenheid nodig omdat deze sectoren kwetsbaar zijn.

Al Qaeda

Het bericht stond op 28 juni 2002 in het AD. Indertijd moet ik er overheen gelezen hebben. Nu treft het me als een mokerslag. Er bestaat in Nederland klaarblijkelijk een speciale internet anti-terreureenheid. Uit het vervolg van het artikel blijkt dat het team zelfs een naam heeft: het Hacking Emergency Response Team, HERT dus.

"Het gaat om een snelle interventiemacht", stelt het NPI, "die krachtdadig kan optreden zodra hoogwaardige kennis noodzakelijk is." Wij zien hier een heel duidelijk beeld van ICT, een post Twin Towers-beeld kunnen we denk ik het beste zeggen. Verderop in het bericht vallen inderdaad de termen Al Qaeda, FBI en cyberaanval nog.

Voor onze ogen verrijst een kolossaal probleem. Ergens op de grens tussen Pakistan, Afghanistan en nog wat van dat soort landen zitten bebaarde fundamentalisten grijnzend op laptops aan ICT te doen en als ze na

enig geëxperimenteer de goede toetsaanslagen en de juiste muiskliks gevonden hebben, draaien bij ons plotseling de gemalen de verkeerde kant op, sluizen openen zich terwijl ze zich zouden moeten sluiten, energiecentrales geven er de brui aan, onze girorekeningen springen op nul en onze telefoons brengen alleen nog maar paniekopwekkende brulgeluiden voort.

Dat internet, dat we met zoveel ijver met ons allen opgebouwd hebben, blijkt plotseling ons noodlot te zijn. Waarom houden we het eigenlijk in stand? Kunnen we niet veel beter al die kabels de grond uit rukken en onze sluizen weer gewoon net zo krakkemikkig gaan besturen als we dat in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw ook deden?

Nee, dat kan niet, want als u dat zou willen doen, zult u al snel te horen krijgen, dat ICT juist een onmisbare garantie voor onze veiligheid is. Ik zal de krantenartikelen niet meer zo uitgebreid citeren als dat hierboven, maar u moet maar van me aannemen, dat zonder dit net er geen boef meer gevangen zou worden.

Weliswaar is het helaas zo dat onze politiekorpsen nog wat stuntelen met de toepassing van al die programma's die ze tot hun beschikking hebben, maar toch beschikken ze over een steeds indrukwekkender hoeveelheid informatie, zoals vingerafdrukken, DNA-profielen, stemgeluidanalyses, telefoongebruikpatronen, patronen in financiële transacties, boek-leengedrag-patronen en wat niet meer, die het mogelijk maken steeds sneller en efficiënter daderprofielen op te stellen en achter de plannen, verblijfplaatsen en vluchtroutes van terroristen en andere snoodaards te komen.

OK, vooruit, ik citeer toch nog

even een artikeltje. In het Pentagon, zo lees ik in The New York Times van 23 september 2002 (kranten zijn een hobby van me) is de nieuwe kreet: *Total Information Awareness*. Een bijzondere vorm van bewustzijn, die bereikt wordt door gegevens van bestaande systemen zoals e-mail, online shopping en travel booking, A.T.M. systems, cellphone networks, electronic toll-collection systems en credit-card automaten aan elkaar te koppelen. Deze data worden bewerkt en doorzocht met behulp van software die voortdurend op zoek is naar 'suspicious patterns of behavior.'

Natte dromen

HERT en TIA zijn als u het mij vraagt niet veel meer dan natte dromen, maar ze worden gedroomd en dit is op dit ogenblik het overheersende beeld van ICT, denk ik. Een God met twee gezichten: totale controle en totale anarchie tegelijk.

Uit oudere kranten blijkt dat ICT altijd zo'n januskop heeft gehad. In de jaren zeventig waren er mensen die zeker wisten, dat de computer ongekende welvaart door productieverhoging zou brengen. Robots zouden de mens van neerdrukende slavenarbeid bevrijden en zo alsnog het rijk der vrijheid van Marx realiseren. Arbeidsorganisaties zouden hun vervreemdende hiërarchische karakter verliezen, wij zouden voortaan als vrije ondernemers (arbeiders bestonden niet meer) in mondiale netwerken onze creatieve bijdrage aan het economisch proces leveren.

Tegelijk waren er ook mensen die zeker wisten dat de computers golven van massaontslagen zouden veroorzaken. Het werk dat zou overblijven zou voor de gewone man te moeilijk geworden zijn, maatschappij en staat zouden wegzinken in een bloedige strijd tussen de tot ondergang

gedoemde oude arbeidersklasse en de nieuwe elite van kenniswerkers.

In de jaren tachtig kwam het accent op een andere tegenstelling te liggen. De optimisten bejubelden niet langer de computer als zodanig, maar het geheel van de aan elkaar geschakelde computers. Alle menselijke kennis zou zich als een soort emanatie van de heilige geest in de vorm van bits en bytes langs onze kabels verspreiden en zou zo voor iedereen toegankelijk worden. Geen probleem dat niet oplosbaar was. Via internet zouden leergierige studenten patiënten leren opereren, databanken en expertsystemen zouden rechtskundige kennis over de muren van de juridische elite heen werpen voor eenieder die het hebben wou, capaciteitsproblemen in ziekenhuizen waren eenvoudig oplosbaar omdat chirurgen op afstand patiënten aan de andere kant van de wereld konden opereren. Alle goederen zouden op maat aan de behoeften van de consument kunnen worden aangepast en de hele geldvretende winstbeluste tussenhandel zou afgeschaft worden.

Kenniskloof

Hiertegenover stonden de mensen, die riepen dat kennis iets anders is dan informatie. Van dat laatste zouden we teveel krijgen, zodat we onder de last van een ondraaglijke informatie *overload* zouden bezwijken.

Kennis daarentegen zou verdwijnen, omdat niemand meer zou weten wat dat was. Wat heb je eraan dat je een gedetailleerde foto van een melkweg kunt downloaden, als je helemaal niet weet wat je met al die puntjes en streepjes aanmoet, die daarop staan?

Middelbare scholieren en studenten zouden symbolen, waarvan

ze de betekenis op geen stukken na meer kenden tot werkstukken aaneen plakken, waarvan hun leraren met geen mogelijk meer konden zeggen, of ze die nu zelf gemaakt en begrepen hadden of alleen maar gekopieerd en nageemaakt.

Al het onderscheid tussen zelf iets scheppen en nabootsen zou verdwijnen, de wereld zou een grote machine worden die bestaande informatie in telkens dodelere combinaties heen en weer zou pompen.

Tja.

In de jaren negentig verschoof het accent weer. Nu wisten sommigen zeker, dat het Sovjetrijk bezweken was onder de kracht die de vrije stroom van informatie vertegenwoordigt. De Muur had

die informatie niet meer tegen kunnen houden en daarmee ook haar inherent democratiserende potentieel niet. De ICT was bezig de wereld van haar oude onderdrukkende machtskolossen te bevrijden.

Hoezo, riepen anderen daartegen in. Als ICT iets gedaan heeft, dan heeft het dat deel van de kennis die codificeerbaar is in enen en nullen omgezet en in die vorm is die kennis een commercieel verhandelbare waar geworden.

Wie over de productie-eenheden van deze waar beschikt, heeft niet alleen een bron van oneindige rijkdom in handen, maar ook een middel om een kenniskloof met de rest van de wereld in stand te houden. De USSR is in elkaar gestort omdat ze aan de verkeerde kant van die kloof zat. Het is het eerste

slachtoffer van de wereldspannende strijd om de grondstofkennis geworden, die zich tussen de machtsblokken in de wereld is af gaan spelen. En meer slachtoffers zullen volgen.

Goed, mooi. Dan hou ik er nu mee op. In Lissabon heeft de Europese Unie de lidstaten opgeroepen als de donder de kenniskloof met de USA te dichten, dus dat van die wereldwijde strijd tussen de blokken om de grondstofkennis is misschien nog wel waar ook. Maar daar gaat het me nu niet om. Waar het me om gaat is:

Kunt u me misschien vertellen wat die ICT in pICTogram nu precies betekent? Zo ja, dan hoor ik dat graag van u in het volgende nummer.

Leuke links

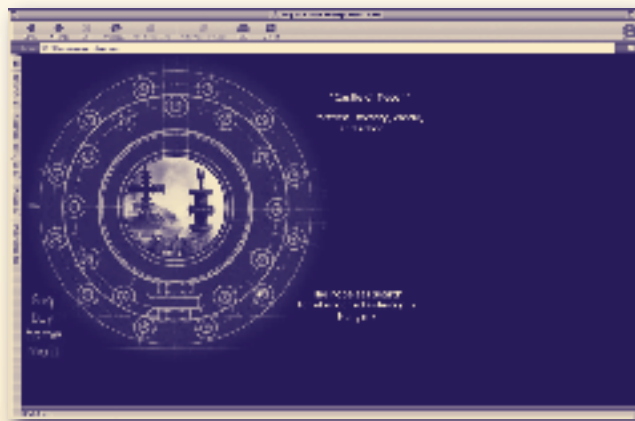
www.dubyaspeak.com/

"We spent a lot of time talking about Africa, and we should. Africa is a nation that suffers from incredible disease."

Deze en tientallen andere krompraatjes op een grappige Geor-

ge W. (Dubya) Bush citatensite. Om met het slachtoffer zelf te spreken:

"I know something about being a government. And you've got a good one."

www.iamcal.com/games/ikea/

The IKEA game. Wat was nou toch maar weer de Klunsa? Een klok? Een kastje met zeven laden? Of

een tapijtje? Een online quiz voor wie vaak in het Zweedse woonwonderhuis shopt.

abandoned-places.com/

Een prachtig vormgegeven site waarop fotograaf Henk van Rensbergen de rafelranden van de in-

dustriële maatschappij laat zien. Vervallen fabrieken, autowrakken en pakuizen.

www.writersblock.net/index2.html

Wat is Bantoestanisering? Hoe zat het ook weer met Mazzelgeld? En hebben wij een Vaste Hulp Relatie? In het Woordenboek van de

21e eeuw (met als beschermheer uiteraard Harmen Siezen) is het te vinden!

www.armedia.nl/fun/scrambler/

Voor wie de smaak te pakken heeft gekregen van vertalen via internet...